

Franckesche Stiftungen zu Halle

Considerationes Modestae & pacificae Controversiarum De Justificatione, Purgatorio, Invocatione Sanctorum, Christi mediatore, & Euchariastia

Forbes, William

Helmstadii, A. MDCCIV.

VD18 11391456

Pars altera, Qua Christum mediatorem sibi etiam aliquid mervisse, paucis ostenditur.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-219598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-219598)

550 *An Christ. etiam sibi aliq. meruerit.* p. 364.

simulare & damnare: quod a multis contentio-
sis scriptoribus hactenus, sed perverso more,
factitatum est. *Videntur extrema, & pax esto.*

Pag 364.

Pars altera,

*Qua Christum mediatorem sibi
etiam aliquid meruisse, paucis
ostenditur.*

Vaestienem hanc, *An Christus medi-*
ator, obedientia vitae & mortis, non so-
lum nobis gratiam & gloriam, sed etiam
aliquid sibi meruerit seu acqviserit,
stultae curiositatis, & ejusdem de-
finitionem temeritatis damnare non verentur
nonnulli e Protestantibus rigidioribus, immo
assertionem hanc scripturis manifeste repugnare
affirmant, ut constat.

Christum praecipue quidem incarnatum, & pas-
sum ad restitutionem generis humani, clarissime &
saepissime docent scripturae & Patres; neque
difficilius Romanenses aliique, qui meritum.
Christi proprium tuentur. Vasq. in 3. D. Tho-
maetom. 1. disp. 79. cap. 1. *Ad testimonia, inquit,*
illa omnia, in quibus Christus dicitur pro nobis labo-
rasse, & aliquid nobis meruisse, respondetur, in illis
exprimi id, quod fuit primariae intentionis Christi,
non tamen negari, aliquid sibi meruisse. Nostra re-
demptio, non autem ea, quam Christus sibi meruit,
gloria;

gloria, fuit praecipua causa adventus & passionis ejus. Haec ille. Similiter Busaeus in Apologet. contra Gerlachium lutheranum cap. 4. thesi 41. pag. 96. & rursus pag. 109. caeterique omnes consentiunt. pag. 365.) Non tamen idcirco negandum est, Christum sua obdientia & passione vere promeruisse etiam exaltationem suae humanitatis & glorificationem carnis; nam petiit a Patre, non nos tantum, sed se etiam glorificari; Joh. 17. 9. 17. 1. 5. *gloria corporis, & exaltatione nominis sui*, ut exponit ibi Augustinus.

Immo multa scripturae loca ostendunt, passionem Christi non solum antecessisse, ut respondere solent dissidentes, sed etiam *causam meritoriam consecutae exaltationis & glorificationis fuisse*. Psal. 110. 7. *De torrente in via bibit: proterea exaltabit caput*. Esa. 53. 11. & 12. Philip. 2. 8. 9. qui locus inprimis illustris est: *Humiliavit semet ipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltavit illum*. Heb. 2. 9. *Cum autem, qui modo, quam angeli, minoratus est, videmus Jesum propter passionem mortis gloria & honore coronatum*. Sic enim Graeci, & multi alii hunc locum intelligunt, licet alii aliter explicent, contra structuram totius orationis, & contra verba, quae sequuntur, quibus apostolus quasi causam reddit, cur propter passionem mortis, gloria & honore fuerit coronatus: *Decebat enim, inquit, auctorem salutis, ipsorum perpeffiones consummare*. Denique Apoc. 5.

552 *An Christ. etiam sibi aliq. meruerit.* p. 366.

12. *Dignus est agnus , qui occisus est , accipere virtutem, &c.*

Patres omnes communi consensu docent, Christum non tantum nobis salutem , sed sibi etiam exaltationem promeruisse. Illorum testimonio apud alios legantur. Nos in re clara omniumq; oculis exposita, nolumus actum agere & soli lumen inferre. Videatur inprimis Augustinus lib. 2. contra Maximin. cap. 5. & l. 3. cap. 2. & tract. 104. in Joan. Vbi verba apostoli explicans , *Propter quod & Deus , &c. Humilitas Christi, inquit, claritatis est meritum , claritas humilitatis est praemium, sed hoc factum est: in forma servi, &c.* Consulantur & caeteri, locis ab aliis monstratis.

Multi etiam ex doctissimis Protestantibus contra alios rigidiores hanc sententiam defendunt. Hier. Zanchius in Confess. fidei suae praefat. ad lectorem. *Cum jam, inquit, absoluta esset totius libri editio, certior factus fui, non deesse, qui improbent, quod scripsi in Apoc. 11. 15. Christum non solum sibi, (Pag. 366.) sed etiam nobis vitam aeternam promeruisse: quod si illud , Sibi, impie a me positum fuerit. Miratus sum initio , & non parum sum miratus, cum nihil hac doctrina sit clarior apud Patres, a quibus & Scholastici acceperunt. Sed simul ac in mentem mihi venit , diversa esse hominum palata, & aliis quidem, ut juvenibus, vina nova ac dulcia, magis sapere, aliis, ut senibus, vetera, tanquam salubriora, magis probari , statim desinere mirari. Veterem illam esse doctrinam , liquet ex veteri.*

veteribus Patribus, qui locum illum ad Philip. 2. 9. Propter quod & Deus exaltavit illum, &c. sic interpretati sunt, ut dixerint, Christum sua humilitate, obedientia & morte, sibi illam exaltationem promeruisse. Quod probat ex Augustino in Joh. 17. tract. 104. Beda in cap. 2. ad Phil. Ambrosio & Hieronymo in eundem apostoli locum, Vigilio contra Eutychen, & tandem sic concludit: Haec certe vetus est Ecclesiae doctrina. Rogo igitur convivae meos, ut si, vino & veteri & novo in mensa proposito, ego tanquam senex, relicto aliis novo, de veteri bibam, ne mihi succenseant. Vide ejusdem epistolam ad Wilhelmum Stuckium Epist. lib. 1. in qua idem tuetur dogma, & ad contraria objectiones respondet. Idem Stuckius ibidem in Zanchii responsione se acquiescere ingenue confitetur. Legatur idem Zanchius in cap. 2. ad Philip. ut & Andr. Hyperius in eundem locum. Similiter Joan. Piscator scribit in 2. ad Philip. Andr. Rivetus in cap. 53. Isaiae. v. 11. Quaeritur hic, inquit, num Christus passione sua gloriam corporis ad exaltationem illam, ad quam evehctus est, meruerit? Id contendunt multi non solum ex Pontificiis, sed ex orthodoxis inprimis cl. theologus, H. Zanchius in sua Confessione. Et paulo post, pag. 469. Etsi existimemus, argumenta Calvinii esse alicujus momenti, nec in ea re valde insistendum, num ratione gloriae corporis & exaltationis Christi, obedientia ejus, habeat veram & propriam rationem meriti, id tamen nollemus praeefracte negare; tum quia loci sacrae

scripturae adducti, etsi ad rationem antecedentium & consequentium referri possint, videntur tamen aliquam causam inferre: tum quia communis fuit veterum sententia, in qua nihil videtur esse quod scripturae sacrae repugnet. Pag. 367) Certe Augustinus diserte scribit tr. 104. in Job. Christum fuisse prius humiliatum in passione, quam in resurrectione glorificatum. Humilitatem claritatis esse meritum, claritatem humilitatis praemium. In hac sententia nihil mali esse existimamus, si recte intelligatur. Haec ille. Idem licet in Psal. 110. vers. 7. pag. 483. 484. super hac re differens, mirifice fluctuet, negat tamen, se velle huic opinioni nigrum praefigere theta. Adi autorem ipsum.

Vorstius in Antibellarmino, pag. 55. 56. Et si de hac quaestione non prorsus eadem est omnium Evangelicorum sententia, plerique tamen doctiores in eam partem inclinant, ut cum Pontificiis hac de re non magnopere contendendum esse putent; praesertim si verbum merendi generatim pro verbo comparandi, vel per industriam & labores acquirendi sive obtinendi atque adipiscendi accipiat. Quo quidem sensu veteres saepissime id usurpasse constat. Itaque consensus utrinque facile constitui poterit, si modo logomachia & studium cavillandi abfuerit. Omnes enim ultro fatentur, Christum hominem, licet ex certa & gratiosa Dei ordinatione coelestem gloriam necessario adeptus sit, revera tamen non nisi per viam obedientiae, & passionis ad eam pervenire potuisse: immo sua obedientia & humili-

humiliatione, utpote omnium dignissima & perfectissima, tanquam causa antecedente sive efficiente, praedictam gloriam vere sibi peperisse atque obtinuisse. Hanc eandem sententiam acriter idem defendit contra Sibrandum, errore 68. & in Scholiis alexicacis pag. 166. 95. & 114. Petrus Martyr in cap. 14. ad Roman. vers. 9. Thomas Bilsonus, episc. winton. in Recognit. passionum Christi pag. 672. circa finem, & pag. 20. 21. Lancel. Andreas in concione anglica super Rom. 6. 9. 10. 11. pag. 389. & super Philip. 2. 8. 9. pag. 469. & 474. R. Hookerus lib. 5. de Eccles. polit. sect. 55. pag. 303. Alios silentio praetereo, praesertim cum res adeo manifesta sit.

Vnde Junius in Animadversionibus suis hoc saltem fateri cogitur, *sive hoc dogma probemus, sive improbemus, non propterea laboraturam Christianorum fidem.* Et Chamierus de Officio mediatoris lib. 7. cap. 8. n. 6. *Non esse de hoc articulo* (Pag. 368.) *sic contendendum, ut de summa religionis christianae, sive de fundamentalis quopiam articulo fidei, in quo definiendo non queat non gravissime errari, si erratur.* Sed quis, quaeso, pro fundamentalis articulo fidei christianae hoc habet? Dogma tantum scripturis & Patrum judicio maxime consentaneum esse existimant omnes, qui id tuentur, & non nisi temere, & sine errore aliquo id ab aliis negari aut in dubium vocari. Certe sic plus quam par est, controversiae augentur, & triste schisma hodiernum, quod nullis lacrymis satis deplorari potest, fovetur, & alitur. Piarum.

mea-

mentium est, litibus, quantum per veritatem licet, minuendis, non vero augendis, quod hodie, pro dolor, quam multi nimis cupide facit, studere.

Quod objectant diversum sentientes, gloriam corporis Christi, & exaltationem nominis non ex merito aliquo profluxisse, sed ex unione hypostatica, propter dignitatem personae, manifeste adversatur verbis apostoli supra citatis, qui propterea dicitur *i. e.* propter humilitatem, obedientiam & passionem Deum exaltasse Christum, & dedisse illi nomen, quod est supra omne nomen, discrete affirmat. Praeterea duo haec non repugnant sibi absolute, ut recte monent Romanenses, aliquid esse debitum ex unione hypostatica, & cadere sub merito, praesertim si posteriore demum tempore acquiratur, (quemadmodum gloriam corporis, & alia nonnulla, in ipso unionis hypostaticae puncto Christus non accepit, sed longo post tempore) quia bene fieri potest, ut idem pluribus nominibus sit debitum. Zanchi, in epist. ante allegata ad Stuckium: *At jure, inquis, illi debebatur. Quo jure? Unionis humanae naturae cum divina καὶ ὑποστάσει.* Sed hoc non tollit, quin etiam propter obedientiam, &c. Non est absurdum, propter diversas causas aliquid alicui deberi.

Non fuerunt igitur Patres aut impii, aut imperiti scripturarum, quando dixerunt, Christum sua obedientia gloriam sibi apud Patrem promeruisse, & humilitatem fuisse glorificationis meritum,
glori-